

Директорією було розроблено Закон «Про спекуляцію» (2). Крім того, що він давав правове визначення дефініції «спекуляція» та призначав покарання за цей різновид протиправних дій, передбачав притягнення до кримінальної відповідальності осіб, для яких спекуляція ставала промислом. Також санкційна частина закону встановлювала покарання за незаконну торгівлю, порушення державної цінової політики.

Появу у липні 1919 р. Закону «Про карну відповідальність за продаж або відпуск спиртних напоїв військовим» зумовило поширення пияцтва у рядах армії УНР (3). Цей акт передбачав посилення кримінальної відповідальності для порушників заборони реалізації алкогольних виробів армійцям.

Підбиваючи підсумки стосовно законодавства Директорії УНР, зазначимо, що воно було типовим прикладом законодавства перехідного періоду, коли перевага надається розробці і ухваленню нормативно-правових актів, необхідних для застосування у конкретній суспільно-політичній ситуації.

Список бібліографічних посилань:

1. Іванов В. М. Історія держави і права України: підручник. Київ: МАУП, 2007. С. 552.

2. Кульчицький В. С., Тищик Б. Й. Історія держави і права України: підручник. Київ: Ін Юре, 2007. С. 624.

3. Історія держави і права України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / за ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина. Київ: Ін Юре, 2000. Т. 2. С. 648.

УДК 340. 12

Віктор Вікторович ЛАЗАРЄВ,

доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9468-0497>

ПРАВОСТИМУЛЮЮЧІ ЗАСОБИ ТА ЇХ МЕТА

Процес правового стимулювання починається з визначення мети і припиняється її виконанням, досягненням певного результату, котрий може бути ефективним або ні (1, с. 159). Формуючи за допомогою стимулів передумови з метою задоволення інтересів суб'єктів право виступає благом, цінністю. Лише володіючи якість соціальної цінності, правові стимули можуть бути ефективними, приносити позитивний результат (1, с. 160).

Держава закріплюючи норми права дає можливість особі діяти в своїх інтересах і для задоволення своїх потреб. При формуванні норми права держава виходить з певних потреб враховуючи соціально-економічні та політичні умови, визначає правила поведінки особи, які стають її цілю. Обираючи варіант поведінки особа зазвичай обирає той, що найбільш відповідає її потребам і приводить до досягнення поставлених цілей. Враховуючи це, держава намагається стимулювати особу до правомірної поведінки, направляти її діяльність у потрібне русло не перешкоджаючи суспільним інтересам.

У загальному розумінні *ціль* – це те, до чого прагнуть, що потрібно здійснити.

Виходячи з такого загального розуміння цілі, можна сказати, що правові стимули, будучи збуджуючою та спонукаючою причиною до дій у кінцевому результаті, передбачають отримання особою відповідних благ. Отже цілі правових стимулів зумовлюються потребами та інтересами як особи, так і суспільства. Саме ціль, стає стимулом до дії, виступає у якості причини виникнення відповідної поведінки особи (2, с. 25).

Слід погодитись з Т. А. Гуменюк, який вказує, що ціль правових стимулів полягає в тому, щоб визвати мотивацію, направлену на соціально активну поведінку, на високий результат дій, на забезпечення самостійності, свободи особи, на проявлення ініціативи, творчості, заповзятливості (2, с. 25; 3, с. 5-7).

З огляду вищезазначеного можна сказати, що ціль правових стимулів – полягає в спонуканні до правомірної поведінки в результаті якої задовольняються відповідні потреби та інтереси як особи, так і суспільства в цілому.

Слід погодитись з А. В. Малько, який вказує, що цілі та об'єктивна необхідність використання правових стимулів полягає в тому, що у суспільства та держави існує потреба в соціально-корисній і активній поведінці суб'єктів права у різних сферах життєдіяльності:

- соціально-економічній (підприємницька, трудова діяльність, конкуренція, вклад інвестицій, впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, підвищення якості продукції і т. п.);
- духовно-творчій (наукова, виховна, педагогічна, культурна діяльність);
- політико-юридична (виборна, правова активність, участь в управлінні справами суспільства та держави, в охороні правопорядку, профілактична діяльність, виправлення і перевиховання засуджених тощо).

Такі потреби і створюють передумови для встановлення у законодавстві відповідних правових стимулів, які призначені впливати на поведінку суб'єктів в необхідному для суспільства та держави напрямі, спонукати особу діяти певним чином (2, с. 26).

Цілі правових стимулів можуть бути різними за своїм характером та змістом. Так, приділяючи певну увагу в своїх наукових працях цілям правових стимулів М. Г. Малевич, Б. В. Покровський та М. К. Сулейменов вказують на існування загальних та спеціальних цілей правових стимулів. При цьому, автори відзначають, що спеціальні цілі, з однієї сторони, є самостійними, з іншої – засобами досягнення загальних цілей (2, с. 26; 4, с. 76-98)].

З огляду стимулювання розвитку економіки Ю. А. Тихомиров виділяє наступні цілі правових стимулів:

- а) розвиток єдиного народногосподарського комплексу країни, галузей та підгалузей промисловості, будівництва, агрокомплексу, транспорту та ін.;
- б) розвиток різних сторін, меж руху економічного організму – на різних рівнях;
- в) застосування економічних важелів;
- г) активна діяльність суб'єктів – робітників, трудових колективів, підприємств, державних і недержавних організацій (2, с. 26; 5, с. 60-61).

Таким чином, ми можемо стверджувати, що правове стимулювання у теорії права є тривалим у часі процесом, метою якого є покладання на особу бажання добровільно дотримуватися норм поведінки, які визначаються чинним

законодавством. Водночас варто зауважити, що залежно від конкретних життєвих обставин правові стимули можуть бути різними за своїм характером та змістом.

Список бібліографічних посилань:

1. Малько А. В. Стимулы и ограничения в праве: монография. М.: Юристъ, 2004. С. 250.
2. Калюжний Р. А., Лапка О. Я., Пікуля Т. О. Правові стимули в механізмі правового стимулювання: монографія. Київ: «МП Леся», 2013. С. 204.
3. Гуменюк Т. А. Стимулирование правомерного поведения в условиях развитого социализма: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12. 00. 01. Москва, 1983. С. 23.
4. Малевич М. Г., Покровский Б. В., Сулейменов М. К. Правовые вопросы материального стимулирования предприятий. Алма-Ата, 1972. С. 411.
5. Тихомиров Ю. А. Закон, стимулы, экономика. М.: Юристъ 1989. С. 132.

УДК 340. 15(477)"653"

Ігор Альбертович ЛОГВИНЕНКО,

завідувач кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ; кандидат історичних наук, доцент
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1505-4418>

Євгенія Сергіївна ЛОГВИНЕНКО,

доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ; кандидат юридичних наук
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7687-843X>

ТЕОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ РУСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (КИЇВСЬКОЇ РУСИ)

На сьогодні науковці не мають єдиного погляду на обставини заснування Руської держави. Це пояснюється тим, що дослідники по різному інтерпретують історичні джерела та пам'ятки права, вибірково шукають відповідних доказів і підтвердженень власних концепцій. Такий підхід виключає можливість комплексного вивчення проблеми та, як правило, призводить до сумнівних висновків. Як приклад, можна навести хозарську та болгарську теорії походження державності у східних слов'ян. Хозарська теорія, яка має достатньо давні традиції, сьогодні знайшла своє обґрунтування у роботах О. Пріцака (1, с. 67-102; 2, с. 829-867). На його думку, поляни, які виконали головну консолідуючу роль в об'єднанні східнослов'янських племен, були хозарами. Саме вони стали носіями давньоруської державності та заснували 482 року Київ. Водночас болгарська теорія намагається довести, що Київ був заснований у VI ст. Шамбатом – братом хана Великої Болгарії Курбата. Із часом утворилася велика імперія, яку очолював болгарський правитель Угер Лачина (князь Ігор). Розробники даної концепції за основу взяли збірник болгарських літописів «Історія Джагфагра» та свідчення візантійського імператора Костянтина VII Багрянородного про іншу назву Києва – Самбатос (3, с. 47). Наприкінці 20-х років ХХ ст. відомим українським політиком і правознавцем С. П. Шелухінім була запропонована кельтська теорія. Прихильники цієї